

Äitiys- ja lastenneuvola

Äitiys ja lastenneuvola - Palvelukuvaus ja nykyinen toimintamalli

- Neuvolapalveluita tarjotaan kaikille raskaana oleville naisille, lasta odottaville perheille ja alle kouluikäisille lapsille ja heidän perheilleen.
- Äitiysneuvolassa huolehditaan raskaana olevan sekä hänen perheensä ja läheistensä hyvinvoinnista. Painopiste on ennaltaehkäisevässä, perheiden hyvinvointia lisäävässä työssä. Jokaisen asiakkaan kohdalla arvioidaan hoidon, tutkimusten, ohjauksen ja neuvonnan tarve yksilöllisesti. Äitiysneuvolassa tarjotaan terveystarkastuksia, ohjausta ja neuvontaa. Hoidon, tutkimusten, ohjauksen ja neuvonnan tarve arvioidaan jokaisen odottavan kohdalla yksilöllisesti. Asiakkuus äitiysneuvolassa jatkuu synnytyksen jälkeiseen jälkitarkastukseen asti.
- Lastenneuvolassa seurataan ja tuetaan lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä ja tarjotaan kansallisen rokotusohjelman mukaiset rokotteet. Tavoitteena on myös tukea lapsen ja vanhemman välistä vuorovaikutusta, vanhemmaksi kasvamista ja parisuhdetta sekä edistää perheen sosiaalista tukiverkostoa.
- Lastenneuvolassa autetaan vanhempia löytämään keinoja ratkaista perheen ongelmia ja luottamaan omiin kykyihinsä kasvattajina. Tarvittaessa lapselle tai hänen perheelleen järjestetään lisäkäyntejä, ohjataan heidät jatkotutkimuksiin tai muun tuen piiriin.
- Seksuaaliterveyspalvelut sisältävät seksuaaliterveysohjausta, -neuvontaa, -terapiaa, perhesuunnittelu- ja ehkäisyneuvontaa. Seksuaaliterveysohjausta, -kasvatusta sekä seksuaaliterveyden edistämistä sisältyy neuvolassa tehtäviin äitiys- ja lastenneuvolan määräaikaistarkastuksiin.
- Neuvolapalveluiden yhteydessä toimivat psykologit vastaavat 0-5- vuotiaiden kehityksen tukemiseen ja vanhemmuuden tukeen raskausajasta alkaen.

PALVELUKANAVAT	TUOTETTAVAT PALVELUT
Kivijalka	• Äitiys- ja lastenneuvola• Seksuaaliterveyspalvelut• Pikkulapsipsykologipalvelut
Liikkuvat, jalkautuvat ja kotiin vietävät palvelut	• Terveystieteiden tutkimuskeskuksen kotikäynti
Sähköiset palvelut	• Etävastaanottopalvelu• Neuvola-chat tuotetaan Omaks-palvelun kautta• Keskitetty puhelinpalvelu parantaa saavutettavuutta• Segmentoinnin sähköinen alusta on tulossa kevään 2024 aikana• Pyydä apua- nappi• Tavoitteena lisätä sähköisiä asiointimahdollisuuksia

Äitiys- ja lastenneuvola – Toiminta lukuina

TUNNUSLUVUT, KÄYNNIT JA ASIAKKAAT

	Yhteensä	Perhesuunnittelu	Lastenneuvola	Äitiysneuvola
Käynnit, kpl	78 308	11 710	42 072	24 526
Asiakkaat, kpl	16 029	Ei saatavilla	14 231	1798

TUNNUSLUVUT, HENKILÖSTÖ

	Terveydenhoitaja	Psykologit	Lähihoitajat
Henkilöstö, htv	110	10	2

PALVELUKANAVAT	TUOTETTAVAT PALVELUT
Kivijalka	Kivijalkatoiminnan osuus 95%
Liikkuvat, jalkautuvat ja kotiin vietävät palvelut	Tällä hetkellä ei ole liikkuvia palveluitaKotiin vietävien palveluiden osuus 5%
Sähköiset palvelut	Sähköisten palveluiden osuutta muista palveluista ei ole vielä mitattu

Äitiys- ja lastenneuvola – Palveluiden kehittämisen tavoitetila

JÄRJESTÄMISEN LINJAUKSET

Järjestämisen linjaukset ohjaavat palveluiden kehittämisen suunnittelua, mm:

- *Hyvinvointialueen palveluita suunnataan alueen arvioituun palvelutarpeeseen ja väestörakenteeseen sekä tutkittuun tietoon ja suosituksiin perustuen.*
- *Sosiaali- ja terveydenhuollon päivääjän perustason vastaanotot ovat vastaanottotoiminnan perusta*
- *Digitaalisten palveluiden tulee olla laadukas, kustannustehokas, saavutettava ja houkutteleva (esim. helppokäyttöinen)*
- *Digitaaliset hoito- ja palvelumahdollisuudet otetaan systemaattisesti käyttöön kaikissa palvelukokonaisuuksissa*
- *Digitaaliset palvelut järjestetään siten, että sujuvoittavat palvelun piiriin pääsemistä, palvelun toteuttamista sekä jatkohoitoa vähentäen kivijalkatoiminnan tarvetta*
- *Ohjaus, neuvonta sekä palvelu, joka edellyttää kohtaamista on saatavilla myös muita kuin digitaalisten kanavien kautta*
- *Hyvinvointialueella on käytössä vaikuttavat hoito- ja palveluketjut.*
- *Mielenterveys –ja päihdepalvelut toteutetaan koko alueella perusterveydenhuollon, sosiaalihuollon sekä erikoissairaanhoidon palveluintegraatioon sekä kumppanuuteen (koulut, järjestöt, perheet) perustuvan toimintamallin mukaisesti varhaiseen tukeen panostaen*

JÄRJESTÄMISEN LINJAUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tavoitteet palveluverkon uudistamiselle

- 1 **Palveluiden saatavuus, laatu ja saavutettavuus paranevat.**
- 2 **Neuvolapalvelut integroituvat perhekeskuspalveluihin ja/tai sote-asemiin. Tilojen vaatimukset terveydenhuollon tilojen mukaiset. Kunnissa, joista terveysasema poistuu, voidaan neuvolapalvelua tuottaa lähipalveluna jonkun muun palvelun yhteydessä.**
- 3 **Työturvallisuuden ja työssäjaksamisen tuki huomioitava.**

Äitiys ja lastenneuvola – Perustelut muutosehdotuksille

	Nykyisen toiminnan haasteet ja tarpeet palveluverkon kehittämiseksi	Perustelut tavoitetilalle ja muutosehdotuksille
Asiakasnäkökulma (saatavuus, saavutettavuus, palvelutarve, palvelukanavat, toimintatavat)	✓ Laajassa väestövastuullisissa sama terveydenhoitaja raskausajasta lapsen kouluikään asti ✗ Palveluiden saatavuus vaihtelee henkilöstöpulan vuoksi ✗ Palveluiden laatu vaihtelee ✗ Palveluiden saavuttaminen: välimatkat saattavat pidentyä lähimpään neuvolaan	✓ Palvelutarpeen mukaisesti koko hyvinvointialueella ✓ Palveluiden saatavuus on turvattu ympäri vuoden (myös loma-aikoina) ✓ Palveluiden saavutettavuus on parempi uusien palvelukanavien myötä ✓ Palveluiden laatu yhdenmukaisempaa kaikissa toimipisteissä ✗ Terveydenhoitajien liikkuminen eri toimipisteiden välillä
Henkilöstönäkökulma	✗ Pienille paikkakunnille rekrytointi on haasteellista ✗ Pienissä neuvoloissa yksin tehtävää työtä paljon	✓ Työturvallisuus toteutuu paremmin ✓ Sijaisjärjestelyt sujuvampia isommissa yksiköissä ✗ Laitteiden liikkuttaminen toimipisteiden välillä ei ole mahdollista (esim. ultraäänilaitteet)
Tuottavuus- / kustannusnäkökulma	✗ pienissä neuvoloissa vuokratkustannukset eivät ole merkittävän suuria, palvelua tuotettava kuitenkin lähipalveluna	✓ Tavarahävikki isommissa neuvoloissa vähäisempää, kun tilataan isompia määriä ✗ Työaikaa kuluu matkustamiseen toimipisteiden välillä
Tilat	✗ Tiloja on vajaakäytöllä ✗ Nykyiset tilat myös osin ahtaita tai epäkäytännöllisiä	✓ Toimipisteiden sijainnissa huomioidaan perhekeskusten sekä sote-asetien sijainti (mm. neuvoloiden lääkärityö, hoitotarvikejakelu, välinehuolto, laboratoriopalvelut) ✓ Mahdollisesti tilojen yhteiskäyttöä kuntien kanssa ✓ Palvelua voidaan tuottaa perhekeskuksissa, soteasemilla tai muissa soveltuvissa tiloissa.
Muut huomiot		

Äitiys- ja lastenneuvola – Palveluiden kehittämisen ja toimipisteiden sijoittumisen periaatteet

Palveluiden kehittämisen ja toimipisteiden sijoittumisen periaatteet

- Turvataan lähipalvelut neuvolapalveluissa. Neuvoloita sijoittuu sote-asetuille, lähiasemille että perhekeskuksiin, niitä voidaan tuottaa myös muiden palveluiden yhteydessä. Neuvolapalvelut edellyttävät terveydenhuollolle soveltuvia tiloja.
- Palvelujen verkoston suunnittelussa otetaan huomioon eri alueiden väestöennuste sekä eri alueilla asuvien asiakkaiden palvelutarpeen kehittyminen. Neuvolatoiminnan palveluverkkosuunnittelussa on siten huomioitava, että lasten määrä vähenee kaikissa kunnissa.
- Vajaakäytöllä oleviin tiloihin voidaan siirtää toimintaa muista toimipisteistä varmistaen kuitenkin tilojen riittävyys.
- Pienet toimipisteet ovat haavoittuvia esim. henkilöstön sairastapausten yhteydessä, joten niissä olevaa toimintaa on mahdollista keskittää isompiin toimipisteisiin.
- Digitaalisten palvelujen tarjontaa lisätään ja mahdollistetaan eri asiakasryhmien tarpeiden mukaiset asiointitavat. Digitaalisten työvälineiden käyttöönoton myötä voidaan panostaa aiempaa vahvemmin kasvokkaista työskentelyä tarvitsevien asiakkaiden palvelemiseen, mahdollistetaan sujuva ammattilaisten välinen konsultaatio ja vähennetään asiakkaan ohjaamista ammattilaiselta toiselle.
- Liikkuvat ja digitaaliset palvelut korvaavat osan fyysisistä toimitilar tarpeista. Ne mahdollistavat nykyistä harvemman fyysisen toimitilaverkon sekä palvelun tarjonnan esimerkiksi haja-asutusalueille, joissa palvelujen saavutettavuus on heikko tai jonne on hankala rekrytoida ammattilaisia.
- Tilojen käyttöä tehostetaan laajentamalla aukioloaikoja sekä eri palveluiden yhteiskäyttötiloilla myös yhteistyössä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa.
- Huomioidaan lääkäripalvelut, laboratoriopalvelut, hoitotarvikejakelu.